

den Bestemmelse tilveie forud for den almindelige Revision af Toldloven.

Det store almindelige Spørgsmaal, om Bestyttelses- eller Frihandelsystemet i og for sig er anbefalelsesværdigt, foreligger jo egentlig slet ikke, thi det er — forekommer det mig — af Alle, som have udtalt sig derom, blevet erkjendt, at hvad enten man er Frihandelsmand eller ikke, maa man tage Hensyn til det Bestaaende, respektere det fra Fortiden Nedarbejde, men ligeoverfor Udtalelser om selve dette Spørgsmaal, som ere fremkomne, kan jeg dog ikke tilbageholde, at det forekommer mig, at man maa have en stærk Tro paa det danske Folks fremragende Kræfter og Egenstaber for at kunne antage, at Danmark under et almindeligt Frihandelsystem vilde kunne hæve sig til et Industriland, det vil altsaa sige, at det skulde kunne ikke alene paa en sømmelig og anstændig Maade besørge sit eget Markeds Forsyning, men skulde fuldt ud paa Verdensmarkedet kunne konkurrere med andre Fabriklande. Thi jeg ser ikke rettere, end at vi i de allerfleste Retninger savne væsentlige Betingelser for under den fri Konkurrence at kunne holde de andre industridrivende Lande Stangen paa Verdensmarkedet, dersom det ikke netop skulde opveies derved, at vi havde en aandelig Overlegenhed, havde Kræfter i Folket, som kunne veie op imod de andre naturlige Betingelser, som vi savne. Blandt dem vil jeg nævne i første Række den, at vi jo savne de allerfleste Raastoffer til yderligere Forarbejdelse, at de skulle hentes udenlands fra, Kul, Sern osv. Blandt de Faktorer, der jo have en væsentlig Indflydelse, naar man vil undersøge Produktionsvilkårene i det Hele, er jo ogsaa Prisen paa Arbeidskraften, og jeg vil særlig med Hensyn dertil gjøre den Bemærkning, at det ikke for mig har noget Tilstalende, om vi i den fri Konkurrence ogsaa bleve nødt til at trykke vore Arbeideres Vilkår ned til det laveste Maal af de Landes, der konkurrere i Produktion med os. For at vi skulle kunne konkurrere i Produktionen, maa vi jo have til Raadighed de forskellige Produktionsfaktorer til ligesaa billig Pris som de andre; uden det er det jo umuligt; Raastofferne vilde vi i Almindelighed have dyrere, Kapitalen have vi neppe billigere, og med Hensyn til Arbeidskraften ser jeg ikke nogen Velsignelse i, om vi gennem den fri Konkurrence skulle nødes til at nedvinge Arbeidernes Løn til det mindst Mulige af det, som den er i de andre konkurrerende Lande. Skulde det dækkes ved en overveieende Døgtighed i vort Arbejde, var det en anden Sag, men jeg tror ikke, at Erfaringen har givet os nogen Grund til at tro, at vi i dette Punkt have Noget forud

for Konkurrenterne. En væsentlig Mangel vil der altid være for os, naar vi skulle operere i Konkurrencen paa det store Verdensmarked under et almindeligt Frihandelsystem, og det er, at vort eget Hjemmemarked er saa lille. Det er jo dog det sidste, man har at ty til for at holde Livet, naar Afsetningen paa Verdensmarkedet glipper, at man kan bevare Afsetningen paa sit eget Marked for den hjemlige Industri; men det er jo ganske klart, at har den hjemlige Industri taget Flugt saaledes, at den ikke blot forsynes Vandet, men ogsaa forsynes Udlandet i større Maal, og den saa, af hvilken som helst Grund det nu er, bliver trængt tilbage eller udelukket fra Udlandet, saa har den kun sit hjemlige Marked at falde tilbage paa, og i samme Forhold som dette er lille, i samme Forhold blive Vilkårene ugunstige. Jeg ser altsaa ikke nogen Lykke deri; det er ikke for mig nogen Udsigt, der tilsmiler mig, at Danmark kunde slaa sig op til at blive et i egentligste Forstand industrielt Land, der vilde træde fuldt ud i Konkurrencen med de andre Produktionslande til Forsyning af de store Verdensmarkeder. Jeg vilde være veltilfreds, naar Produktionsudviklingen her i Landet kunde blive en saadan, at den ved Siden af passende at lønne den aandelige Kraft og Kapitalkraft, der anvendes, kunde give vor egen Befolkning et anstændigt Udkommen. Noget ærgjerrig Drøm om, at vi skulde komme til at indtage en fremragende Stilling enten i den Retning eller andre, har jeg ikke. Det ærede Medlem for Københavns 7de Valgfreds (C. Hage) mindede os igaar om, hvor beklageligt det er i flere Henseender, at vort Omraade er saa lille. Jeg slutter mig ganske til det ærede Medlems Beklagelse — det vil allerede fremgaa af, hvad jeg har udtalt her — men jeg tvivler om, at det vil være let gennemførligt at udvide vort Toldomraade paa den Maade, det ærede Medlem angav. Det vil jo vistnok ikke alene i og for sig være overordentlig vanskeligt at bringe Enighed tilveie om Fællestarifser for Landomraader, hvis Produktionsvilkår ere saa forskellige som de tre nordiske Rigers; men naar man saa endvidere erindrer, at det ikke blot er Regjeringerne, men Landenes Repræsentationer, der skulle være enige, saa turde det vel hænde, at Vanskelighederne ville blive næsten overvældende. Smidertid, dermed var man jo heller ikke færdig; man maatte, som det forekommer mig, endvidere kunne enes om at skabe en Fællestyreelse for disse Anliggender, og man maatte kunne enes om at skabe, hvad jeg vilde kalde et Toldparlament til videre Behandling af disse Emner. Jeg ser ikke rettere, end at Opgaven derved skul-